

พระพุทธศาสนาสมัยทวารวดี

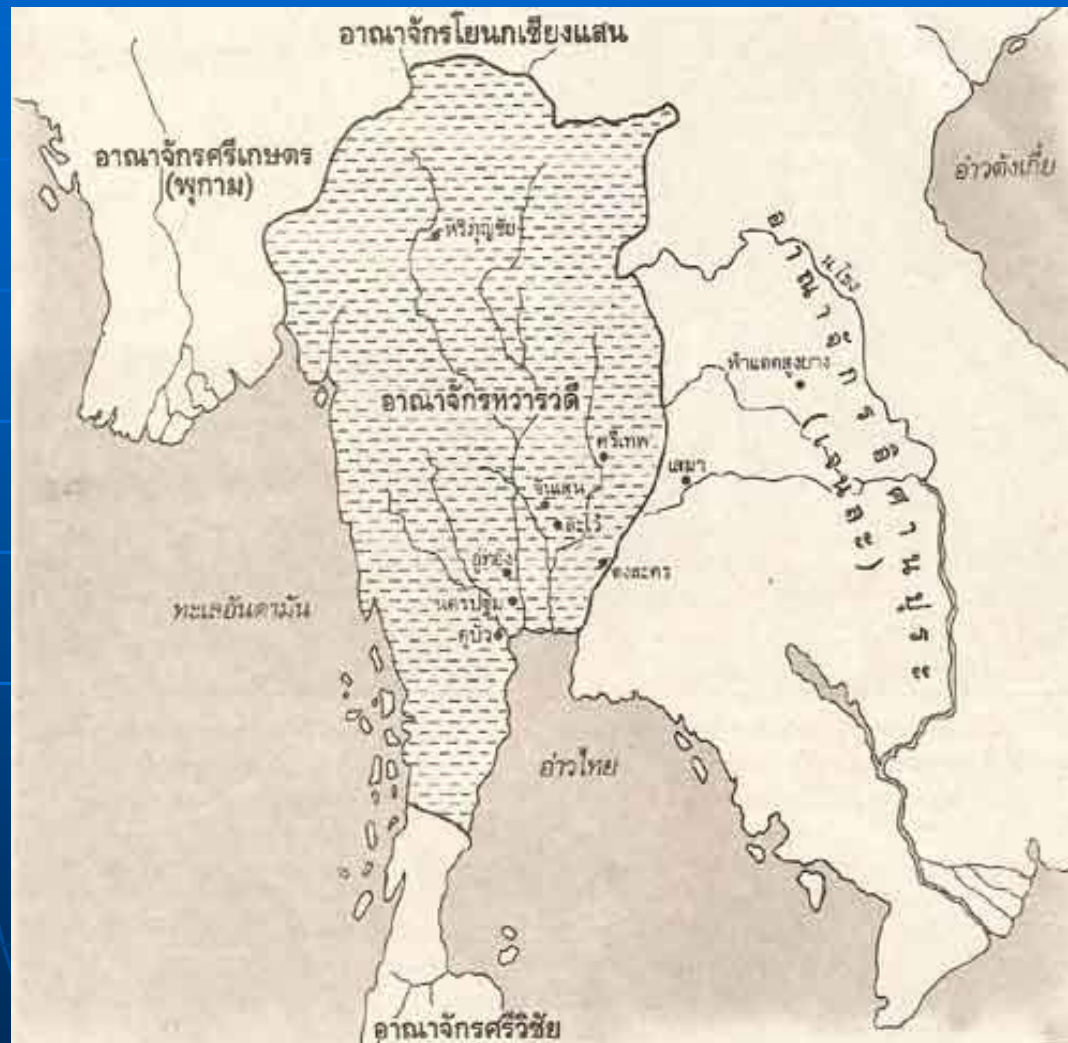

แผนที่อาณาเขตอิทธิพลของทวารวดี

<http://school.obec.go.th/pakpoon/tawa.pdf>

ภาพแผนที่เขตอิทธิพลของทวารวดี

ร่องรอยกลุ่มวัฒนธรรมทวารวดี

ร่องรอยเมืองโบราณ รวมทั้งศิลปโบราณวัตถุสถานและจารึกต่างๆ
เพิ่มขึ้นกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย เช่น

ภาคเหนือ : ที่จังหวัดลำพูน อำเภอสุวรรณคโลก อำเภอนุ่งเสถีย
ยม จังหวัดสุโขทัย

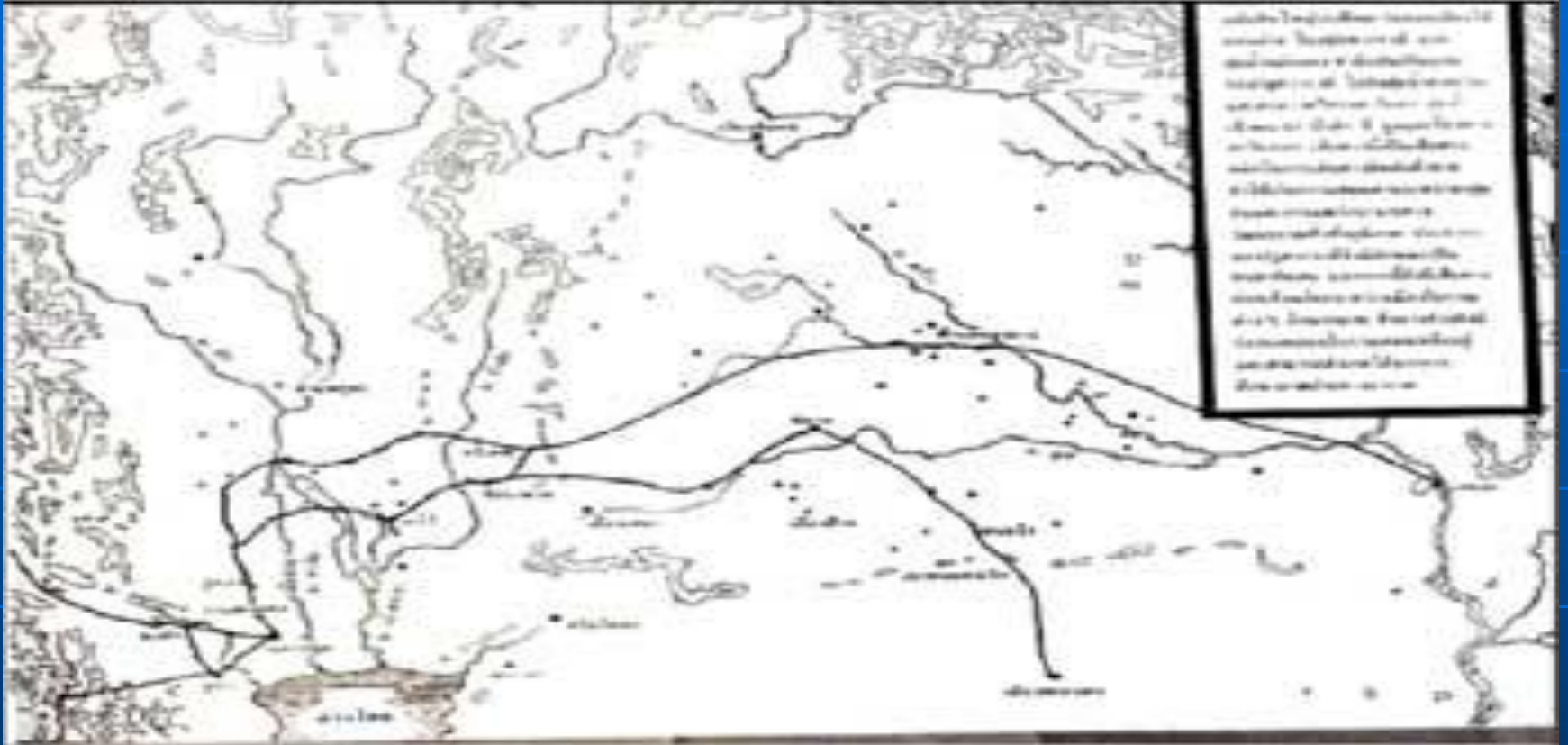
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : พบเกือบทุกจังหวัด

ภาคตะวันออก : ที่จังหวัดปราจีนบุรี และ จังหวัดสระแก้ว

ภาคใต้ : ที่จังหวัดปัตตานี

ภาคกลาง : กระจายอยู่ตามลุ่มแม่น้ำสำคัญต่างๆ เช่นแม่น้ำ
เพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และ
แม่น้ำเจ้าพระยา

การคมนาคมสมัยทวารวดี

แผนที่เส้นทางติดต่อภายในแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยทวารวดี
จากลุ่มแม่น้ำแม่กลอง-ท่าจีน ไปยังลุ่มแม่น้ำสาละวินและตะนาวศรีทางตะวันตกลุ่ม
แม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก ชี มูล และโขงทางตะวันออก

ร่องรอยกลุ่มวัฒนธรรมทวารวดี

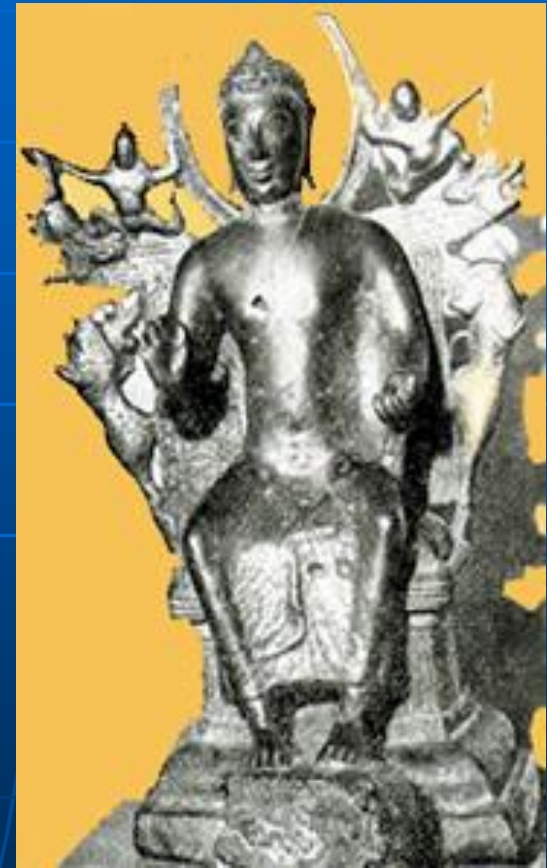

ธรรมจักรในสมัยทวารวดี พบ
ที่นครปฐม

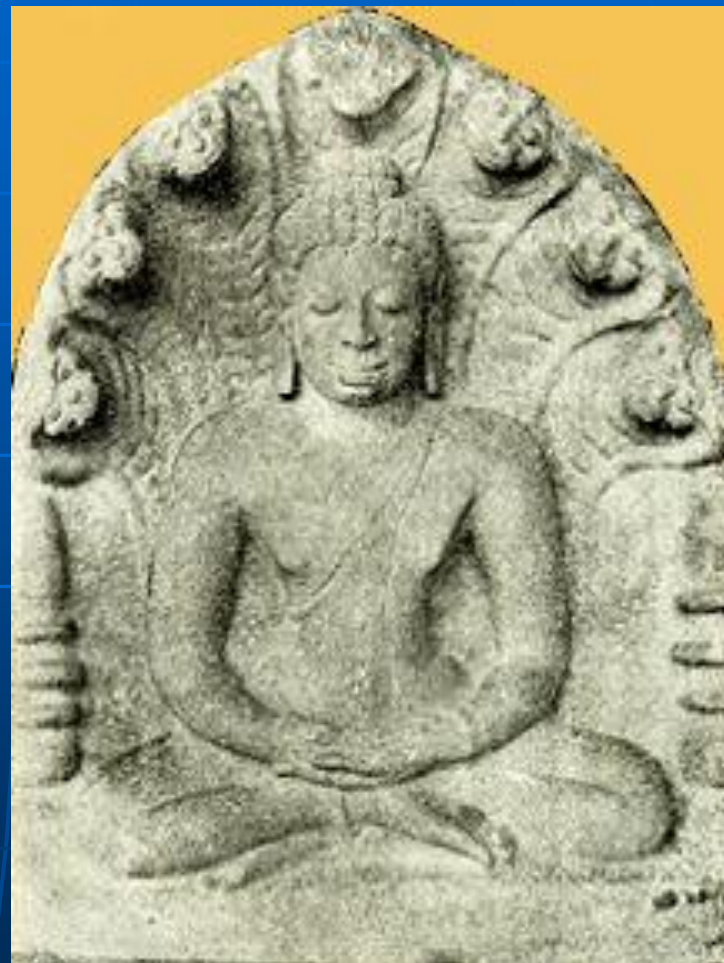
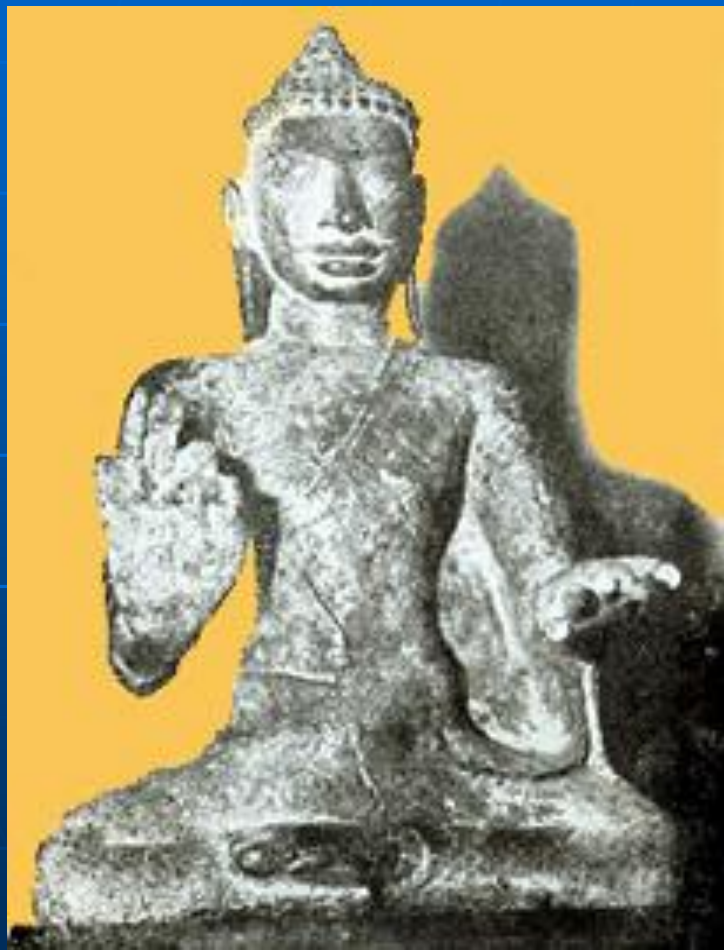

พระเจดีย์หมายเลข 1 วัดเขาไม้เดน บ้าน
โคกไม้เดน อำเภอพยุหะคีรี จังหวัด
นครสวรรค์

พระพุทธรูปสมัยทวารวดี

พระพุทธรูปสมัยทวารวดี

ปฏิมากรรมสมัยทวารวดี

- พระพุทธรูปศิลาปางสมาธินาคปรก
สมัยทวารวดีที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด
ในประเทศไทย พบที่บ้านเมืองฝ้าย
อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมทวารวดี

ภาพปูนปั้นสตรีเล่นดนตรี

ธรรมจักรหินขนาดใหญ่ พบที่
จังหวัดนครปฐม

เครื่องปั้นดินเผาทวารวดี

การตกแต่งรอบไหล่ภาชนะดินเผาทวารวดี ด้วย
วิธีกดประทับเป็นลายหงส์ และลายดอกไม้ก้าน
ขด อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๔

คนที่ดินเผา สมัยทวารวดีพุทธศตวรรษที่
๑๒-๑๔ พบที่แหล่งโบราณคดีบ้านคูบัว อ.
เมือง จ.ราชบุรี

ตะเกียงน้ำมันดินเผาแบบอานธระ
สมัยทวารวดีพุทธศตวรรษที่ ๑๐-๑๓
พบที่ จ.นครปฐม

ตะคันดินเผาแบบต่าง ๆ สมัยทวาร
วดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๖

เหรียญเงินสมัยทวารวดี พบที่เมืองนครปฐม

เหรียญสมัยทวารวดี

[http://school.obec.go.th/pakpoo
n/tawa.pdf](http://school.obec.go.th/pakpoo n/tawa.pdf)

ถาดเครื่องสำอังก์

โองหิน

ภาพแกะสลักหน้าคน และสิ่งเคารพบูชาของพวกเขา

<http://school.obec.go.th/pakpoon/tawa.pdf>

ภาพจำลองการแต่งกายยุคทวารวดี

<http://school.obec.go.th/pakpoon/tawa.pdf>

ขอขอบคุณรูปภาพจากแหล่งข้อมูล

- <http://www.wisut.net/bureerum-article/>
- <http://th.wikipedia.org/wiki/อาณาจักรทวารวดี>
- <http://www1.mod.go.th/heritage/religion/prapoot/index1.htm>
- <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=137249>
- <http://guru.sanook.com>
- <http://nutcoco.exteen.com/20090113/entry-26>
- http://www.su.ac.th/nkdvaravati/data_page/page5_1_1.htm
- <http://www.youtube.com/watch?v=fOB05IPeyk0>
- <http://www.youtube.com/watch?v=nNzH5zN5ZuM&feature=related>
- <http://www.youtube.com/watch?v=nNzH5zN5ZuM&feature=related>

พุทธศาสนาในยุคศรีวิชัย

- อาณาจักรศรีวิชัย ก่อตั้งขึ้นเมื่อพุทธศตวรรษที่ 11 - 18
- หลักฐานคือ จารึกพบที่นครศรีธรรมราชมีข้อความที่กล่าวถึง “พระเจ้ากรุงศรีวิชัย”
- บันทึกของภิกษุอี้จิง (I-Ching) ซึ่งได้เดินทางโดยทางเรือจากเมืองกวางตุ้งมาศึกษาพระธรรมวินัยในปี พ.ศ. 1214 ได้กล่าวว่า เมื่อเดินทางเรือมาได้ 20 วัน ได้แวะอาณาจักรโฟชิ (Fo-Shih) ท่านได้แวะศึกษาไวยากรณ์ภาษาสันสกฤตอยู่ 6 เดือน
- ศูนย์กลางศรีวิชัย บางท่านว่าอยู่สุมาตรา บางท่านว่าอยู่แถวสุราษฏร์และนครศรีฯ

นানাทัศนะเกี่ยวกับศูนย์กลางศรีวิชัย

- ยอร์ช เซเดส์ มีความเห็นว่าศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย คือ เมืองปาเล็มบัง ในเกาะสุมาตรา
- มาจุมดาร์ (R.C. Majumdar) มีความเห็นว่าระยะแรก ศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยอยู่บนเกาะชวา แล้วต่อมา ย้ายไปยังเมืองโบราณนครศรีธรรมราช
- ควอริทซ์ เวลส์ (H.G. Quaritch Wales) เห็นว่า ศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยควรจะต้องอยู่ที่เมืองโบราณไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

- เจ แอล มูนส์ (J.L. Moens) = ศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยอยู่ที่เมืองกลันตัน (Kelantan) บนแหลมมลายู (Malay Peninsula) แล้วต่อมาย้ายไปยังเมืองมัวรา ตากูส (Muara Takus) ในภาคกลางของเกาะสุมาตรา
- ศาสตราจารย์หม่อมเจ้าจันทร์จिराय รัชนี้ ซึ่งได้ทรงศึกษาเรื่องทิศทางของลมในจดหมายเหตุจีนและสภาพภูมิศาสตร์ของ ภูมิภาคนี้ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับบันทึกการเดินทางไปสืบพุทธศาสนาตามบันทึกการเดินทาง ของภิกษุอี้จิง (I-Tsing) แล้วสรุปลงว่าศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยควรจะอยู่ที่เมืองโบราณ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย
- ศาสตราจารย์โซกโมโน (R. Soekmono) นักโบราณคดีแห่งมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย มีความเห็นว่าศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยอยู่ที่เมืองจัมบี (Jambi) ในเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย (9)

บุโรพุทโธ

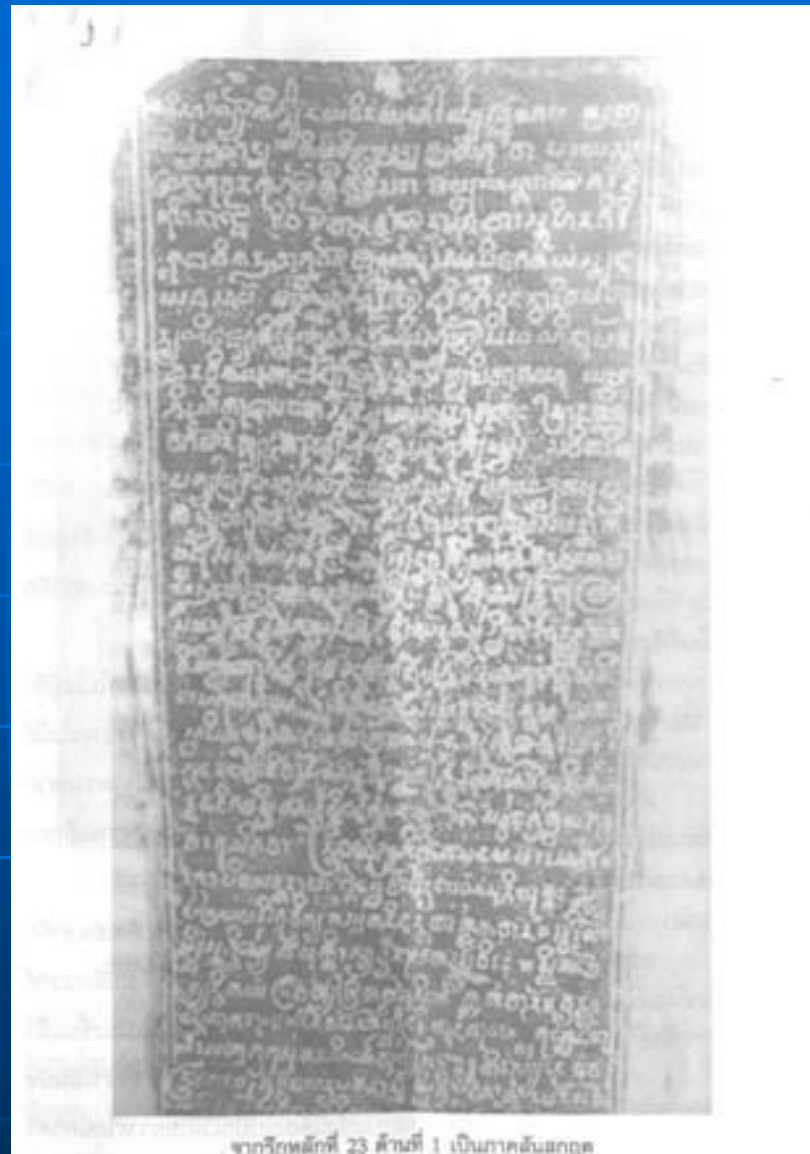

พุทธสถานฝ่ายมหายาน สร้างโดยกษัตริย์ราชวงศ์ไศเลนทร์ สมัยอาณาจักรศรี
วิชัย สันนิษฐานว่าใช้เวลาสร้างประมาณ ๗๐-๘๐ ปีระหว่างพศ. ๑๓๒๑ – ๑๓๕๕
(ก่อนนครวัด ๓๐๐ ปี)

หลักฐานทางโบราณคดี

- ลักษณะศิลปแบบศรีวิชัยส่วนมากเป็นศิลปที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน จึงมักพบพระรูปพระโพธิสัตว์ เช่น พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พระศรีอภัยเมตไตรยโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ไฉโรจนะ และศิลปวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ในลัทธิไวษณพนิกาย นอกจากนี้ยังพบร่องรอยของสถาปัตยกรรมตลอดจนโบราณสถานทั้งในป่าเลี้มบั้ง เกาะสุมาตรา และคาบสมุทรมลายูทางภาคใต้ของประเทศไทย

- ทางด้านประติมากรรมมีพระพุทธรูปที่มีชื่อเสียงคือ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พบที่วัดมหาธาตุ อำเภอไชยา มีพระพิมพ์ดินดิบปางต่างๆ พระพิมพ์ติดแผ่นเงินแผ่นทองทางด้านศาสนาพราหมณ์ได้แก่ เทวรูปพระมาลาแขก เทวรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ เป็นต้น
- เครื่องมือเครื่องใช้มีเครื่องปั้นดินเผาทำเป็นภาชนะหม้อไห ใช้สืเขียนลวดลายและทำเป็นแบบลูกจันทรีนูนขึ้นมาประดับลวดลายอื่นๆ มีลูกปัดทำเป็นเครื่องประดับ มีเงินกลมใช้เรียกว่า นะโม และเงินเหรียญชนิดหนาใช้แลกเปลี่ยนด้วย มีตราออกจันทรอยู่ด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งมีตัวอักษรสันสกฤตเขียนไว้ว่า "วร" ประดับอยู่

จารึกหลักที่ 23 ด้านที่ 1 เป็นภาคต้นสกฤต

จารึกหลักที่ 23 ด้านที่ 1 เป็นภาษาสันสกฤต

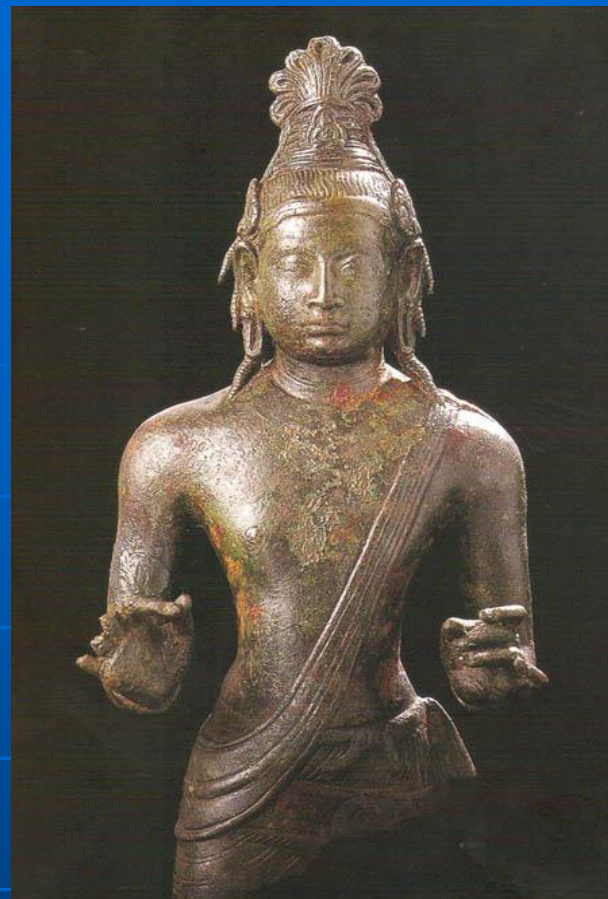
หลักฐานทางโบราณคดีต่างๆ

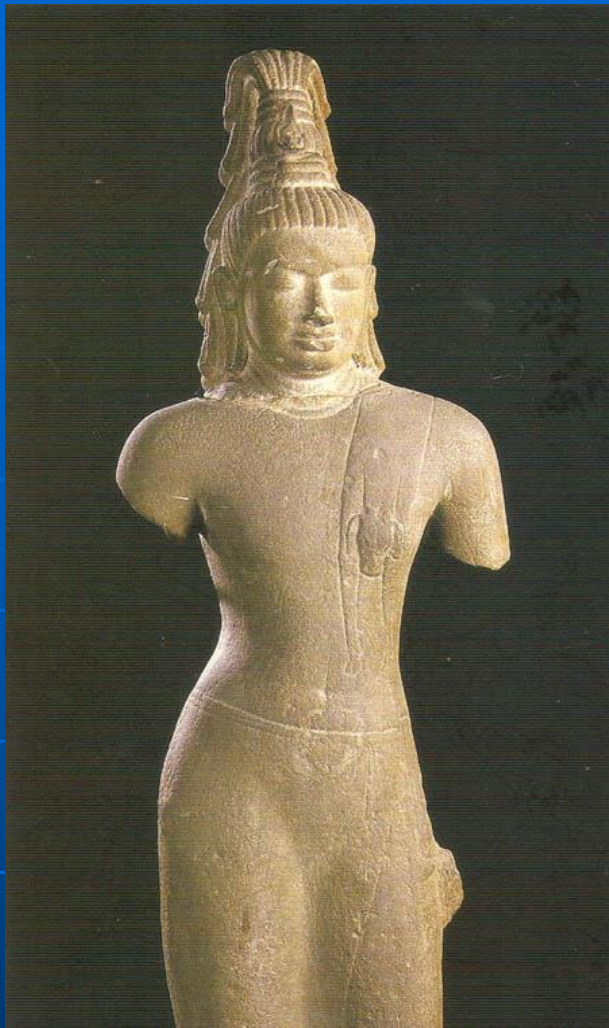
รูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

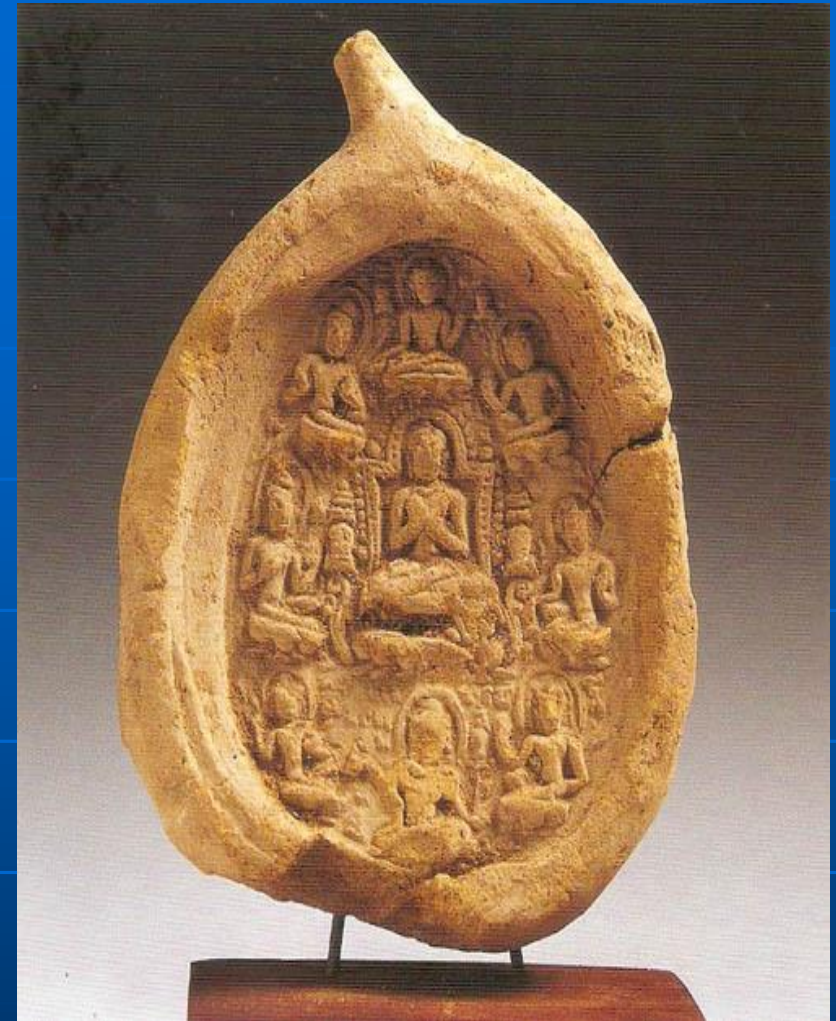
พุทธสถานพระบรมธาตุไชยา

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
อิทธิพลศิลปะอินเดียแบบปัลลวะ
(พุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๔) พบที่จ.
สุราษฎร์ธานี

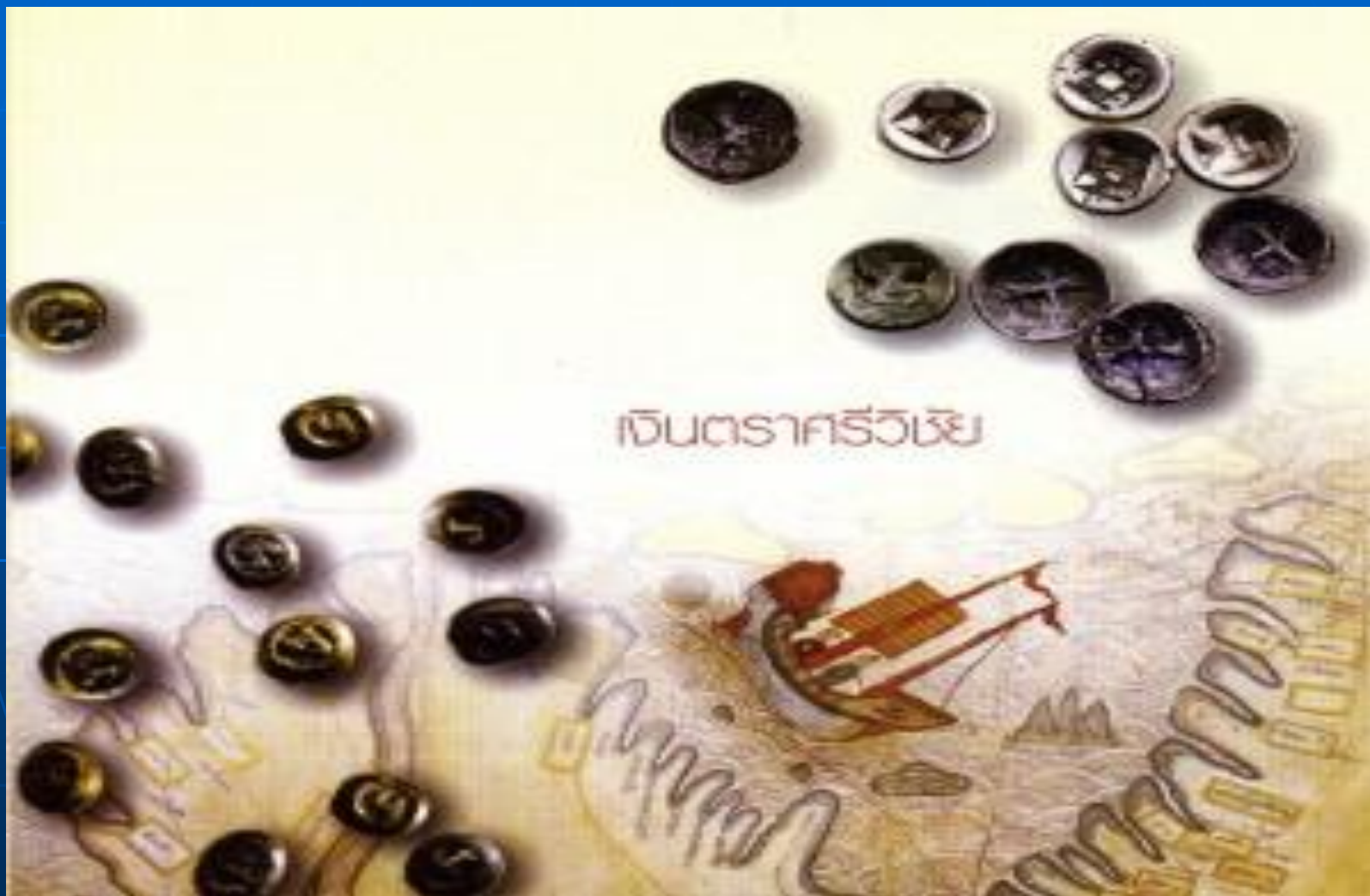

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พบที่วัด
ศาลาทิง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

พระพิมพ์ดินดิบ ศิลปะศรีวิชัย
(พุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕)

ภาพเงินตราสมัยศรีวิชัย

ความสำคัญของศรีวิชัย

- จากจดหมายเหตุของจีนสมัยราชวงศ์ถังศรีวิชัยเป็นศูนย์กลางการค้าขายสินค้าข้ามสมุทรทางฝั่งทะเลตะวันตกและตะวันออก ผ่านช่องแคบมะละกา ดังนั้นจึงได้พบลูกปัดจากดินแดนทางตะวันตกและเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ถัง ซึ่งพบเรื่อยลงมาทั้งที่เกาะสุมาตราและทางภาคใต้ของประเทศไทย

แหล่งโบราณคดีสมัยศรีวิชัยที่ค้นพบในไทย

- แคว้นไชยา มีขอบเขตตั้งแต่อำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา อำเภอเมือง และอำเภออื่น ๆ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีไชยาเป็นศูนย์กลาง พบศาสนสถานและศิลปกรรมหลายแห่ง เช่น ที่วัดแก้วไชยา พระพุทธรูปและพระพิมพ์ต่าง ๆ แคว้นนครศรีธรรมราช มีขอบเขตในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ชื่อที่ปรากฏตามหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ คือ ตามพรลิงค์
- แคว้นสทิงพระมีขอบเขตจากบริเวณรอบทะเลสาบสงขลาถึงจังหวัดพัทลุง พบร่องรอยโบราณศิลปวัตถุสถานที่นับถือศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนา
- แคว้นปัตตานี มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่จังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา พบร่องรอยเมืองท่าที่สำคัญ

- ค้นพบพระพุทธรูป รูปพระโพธิสัตว์ ระพิมพ์ดินดิบ
จำนวนมาก เช่นที่ ถ้ำเขาวิหาร จังหวัดตรัง ศิลปะแบบ ปา
ละที่ถ้ำคูหาสวรรค์ เขาอกทะลุ จังหวัดพัทลุง ที่ถ้ำเขา
ตระเกา จังหวัดยะลา เป็นต้น
- พบจารึกสันสกฤตที่วัดเสมาเมือง นครศรีธรรมราช

■ ศรีวิชัยล้อมอำนาจ

- พุทธศตวรรษที่ 18 – 19 ศรีวิชัยล้อมอำนาจลงมาก เพราะเกิดจลาจลในคาบสมุทรมลายู และมีแคว้นคู่แข่งเกิดขึ้น 2 แห่งคือ ในชวาตะวันออกมีแคว้น เคติริ ส่วนทางเหนือมีอาณาจักรสุโขทัย
- เคติริเขายึดครองบางส่วนของศรีวิชัย คือดินแดนบางส่วนในอินโดนีเซียปัจจุบันไว้
- สูญเสียคาบสมุทรมลายูให้กับอาณาจักรสุโขทัยที่ยึดนครศรีธรรมราชได้ แล้วสุโขทัยได้แผ่ขยายอำนาจลงมาเรื่อยๆ

แหล่งข้อมูลรูปภาพ

- <http://blog.eduzones.com/tambralinga/15650>
- <http://th.wikipedia.org>
- <http://blog.eduzones.com/tambralinga/15650>
- <http://www.suriyanchantra.com/catalog.php?idp=22>
- <http://www.youtube.com/watch?v=MHDEWXqB7fk>
- <http://www.youtube.com/watch?NR=1&feature=endscreen&v=y8JTaIBGric>